

Kihniön kunta
Henna Romppainen

henna.romppainen@kihnio.fi

Lausuntopyyntönnä 22.1.2025

KIHNIÖ, NERKOOJÄRVI, RANTA-ASEMAKAAVOJEN MUUTOS JA LAAJENNUS (6 OSA-ALUETTA), KAAVALUONNOS

Pirkanmaan maakuntamuseolta pyydetään lausuntoa otsikossa mainitusta kaava-aineistosta. Suunnittelualue muodostuu kuudesta osa-alueesta, jotka sijaitsevat eri puolilla Kihniön Nerkoonjärveä. Hankkeen tavoitteena on muuttaa ja laajentaa ranta-asemakaavaa vastaamaan nykytarpeita ja nykyistä käyttötarkoituksia. Kaavassa osoitetaan yhteensä 10 rakennuspaikkaa, joista kahdeksan osoitetaan loma-asuntojen ja kaksi erillispientalojen rakennuspaikkoina. Osoitettavista kahdeksasta loma-rakennuspaikasta seitsemän on jo rakentuneita. Yksi rakentamaton lomarakennuspaikka siirretään saman kiinteistön alueella itärannalta etelään. Erillispientalojen rakennuspaikat ovat voimassa olevien ranta-asemakaavojen mukaisia loma-asuntojen rakennuspaikkoja, joista toiselle on jo vuonna 2021 myönnetty poikkeamislupa ympärivuotiselle asunnolle. Suunnittelualueille on olemassa olevat tieyhteydet. Tutustuttuun sille toimitettuun aineistoon alueellinen vastuumuseo toteaa hankkeesta seuraavaa.

Alueella voimassa olevat ranta-asemakaavat on laadittu pääosin ennen maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) voimaantuloa, eivätkä ne perustu lain 9 §:n vaatimusten mukaisiin kulttuuriympäristöselvityksiin. Ranta-asemakaavojen muutos- ja laajennusalueita ei ole aikaisemmin arkeologisesti tutkittu. Alueellinen vastuumuseo toteaa, että alueilta puuttuu asemakaavan suunnittelun edellyttämä arkeologinen inventointi.

Nerkoonjärven rannoilta tunnetaan kiinteitä muinaisjäännöksiä sekä esihistorialliselta että historialliselta ajalta. Lisäksi järven pohjois- ja etelärannoilta on peräisin kivikautisia esinelöytöjä. Arkistolähteiden mukaan 1500-luvun puoliväliin mennessä Nerkoonjärven rannoille oli syntynyt viisi eräsijaa, ja 1570-luvulla Nerkoonjärvi ensimmäisenä koko Kihniössä sai myös pysyvän talonpoikaisasutuksensa. Vuonna 1799 perustettiin Soisenlahden torppa kaavan osa-alueen A välittömään läheisyyteen ja v. 1800 Kirvesniemen torppa osa-alueen C viereen. Nerkoonjärveen liittyy lisäksi perimätietoa vuoden 1808 sotatapahtumista.

Edellä todetun perusteella suunnittelualuetta on pidettävä potentiaalisena sekä esihistoriallisten että historiallisen ajan arkeologisten kohteiden löytymisen kannalta. Ranta-asemakaavojen muutos- ja laajennusalueisiin kuuluu kohtalaisesti rakentamattomaa ranta- ja metsämaastoa, jolta voi löytyä kiinteitä muinaisjäännöksiä tai kaavassa huomioitavia muita arkeologisia kulttuuriperintökohteita.

Kaavaluonnokseen on merkitty hyvin laajoja rakennusaloja, jotka poikkeavat jo toteutuneiden rakennuspaikkojen rakennusten aloista merkittävästi. Merkintöjen vaikutusten arviointiin tulee kiinnittää huomiota arkeologisen kulttuuriperinnön näkökulmasta paitsi uusilla myös jo osin rakennetuilla tonteilla, mikä vaatii asianmukaista selvitystä eli arkeologisen tarkkuusinventoinnin suorittamista alueidenkäyttölain (132/1999) 9 §:n mukaisesti. Inventointitarve ei koske tonttia 250-407-9-134.

Rakennetun kulttuuriympäristön ja -maisemien osalta Pirkanmaan maakuntamuseo toteaa, että kaava-alueilla ei ole valtakunnallisissa, maakunnallisissa tai paikallisissa selvityksissä tunnistettu olevan erityisiä rakennushistoriallisia tai maisemallisia arvoja. Suunnittelualueiden rakennuskanta on karttojen, ilmakuvien ja kaavaselostuksen valokuvien perusteella melko nuorta ja tavanomaista lomarakentamista.

Kiinteistön 250-407-9-116 (Soinintie 76) länsiosassa sijaitsee Soisenlahti-niminen tilakeskus, joka on huomioitu vuonna 2020 laaditussa rakennetun ympäristön selvityksessä *Kihniö, Järvien ja soiden erämaapitäjä, Kihniön kylien kulttuuriympäristön piirteitä* (Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy). Sen mukaan Soisenlahti on edellä jo mainittu, vuonna 1799 perustettu Hietasen talon torppa, joka on vuonna 1836 muuttunut kruununtaloksi. Vaikka pellot ovat pääosin umpeen kasvaneita, on pihapiiri säilynyt hyvin. Sen kookas asuinrakennus ja luhtiaitta sekä kaksi hirsistä talousrakennusta omaavat selkeitä rakennushistoriallisia ja asutushistoriallisia arvoja. Pihapiiristä yli sadan metrin etäisyydelle sijoittuvan lomarakentamisen ei kuitenkaan voida arvioida heikentävän tilakeskuksen arvoja. Näin ollen maakuntamuseolla ei ole kaavaratkaisusta rakennetun ympäristön ja maisemien vaalimisen osalta huomautettavaa.

Kaava-aineistoa tulee vielä täydentää edellä kuvatusti. Arkeologisia inventointeja voidaan tehdä vain lumettomissa olosuhteissa, sulan maan aikana. Tutkimuksissa tulee noudattaa Suomen arkeologisten kenttätöiden laatuohjeita (2020) ja muita Museoviraston ohjeita. Tutkimuksen tekijän tulee toimittaa raportti digitaalisena Pirkanmaan maakuntamuseolle (pirkanmaan.maakuntamuseo@tampere.fi). Maakuntamuseo arvioi kenttätutkimuksen raportin ja pyytää tarvittavat muutokset tekijältä. Arvioinnissa varmistetaan, että tutkimus vastaa sille asetettuja tavoitteita ja laatuvaatimuksia. Hyväksytty raportti tallennetaan Museoviraston sähköiseen asianhallintajärjestelmään ja julkaistaan palvelussa <https://asiat.museovirasto.fi/>. Tutkimusraporttien tiedot tallennetaan myös muinaisjäännösrekisteriin, jonka tietoja voi selata kaikille avoimessa Kulttuuriympäristön palveluikkunassa www.kyppi.fi. Verkossa julkaistava raportti ei saa sisältää yksityishenkilöiden henkilötietoja, kuten maanomistajien nimiä tai osoitteita. Raportin lisäksi museolle on toimitettava kohteiden sijaintitiedot ja rajaukset paikkatietomuodossa. Lisätietoja tutkimusten tilaamisesta ja suorittamisesta saa maakuntamuseolta. Tämä lausunto on liitettävä tutkimusta koskevaan tarjouspyyntöön.

Kaavaehdotus selvitysaineistoinen tulee toimittaa Pirkanmaan maakuntamuseoon lausuntoa varten.

Kulttuuriympäristöpäällikkö

Anna Lyyra-Seppänen

Tutkija

Vadim Adel

Tiedoksi: Pirkanmaan ELY-keskus/Y-vastuualue/Yhdyskunnat ja luonto; Museovirasto/Kulttuuriympäristöpalvelut; Pirkanmaan liitto; Kihniön kunta, Johanna Kujansuu

VA/va/mh